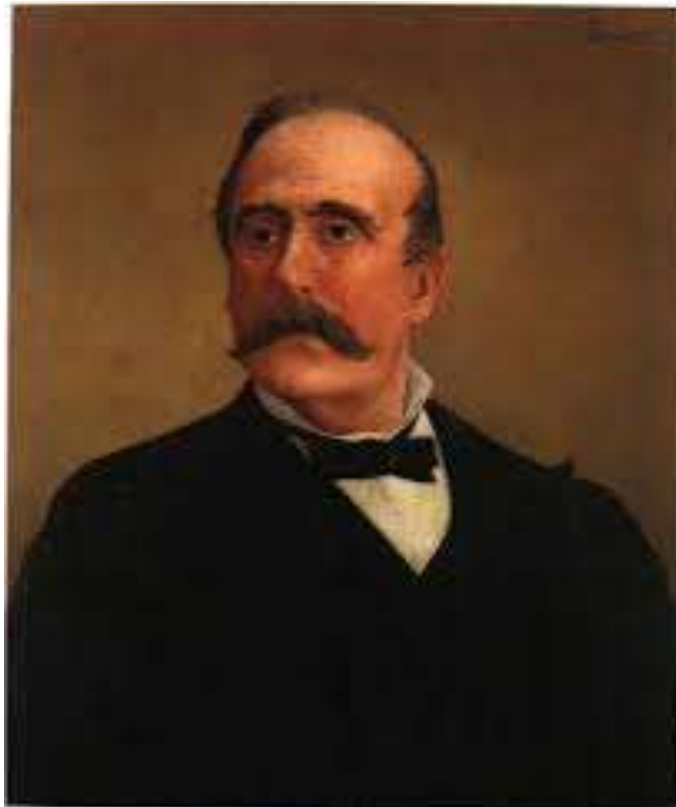

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Ο Μέγας Εθνικός Ευεργέτης Γεώργιος Αβέρωφ

Όνοματεπώνυμο: Αλέξανδρος Ευαγγέλου
Μάθημα: Ευεργετισμός της Ελληνικής Διασποράς
Εαρινό Εξάμηνο 2015
Email: alevangelou1@hotmail.com

Περιεχόμενα:

Εισαγωγή	Σελίδα 2
Αίγυπτος και Διασπορά	Σελίδα 2
Το ευεργετικό φαινόμενο	Σελίδα 3
Χαρακτηριστικά και Λειτουργίες του Ευεργετισμού	Σελίδα 3-4
Η ζωή του Γεωργίου Αβέρωφ	Σελίδα 4-5
Η διαθήκη και οι ευεργεσίες του στην παροικία, στην ιδιαίτερη πατρίδα και το εθνικό κέντρο	Σελίδα 5-8
Συμπεράσματα	Σελίδα 9
Βιβλιογραφία	Σελίδα 9

Εισαγωγή :

Η μελέτη του διασπορικού φαινομένου από τον 18^ο μέχρι και τον 20^ο αιώνα στην Κεντρική Ευρώπη (Βουκουρέστι, Οδησός, Βιέννη) και αργότερα στο Νότο (Αίγυπτος) αναδεικνύει ένα πρότυπο ατομικής λειτουργίας , το πρότυπο του ευεργέτη. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μελέτη των χαρακτηριστικών του ευεργέτη και η λειτουργία του μέσα στο κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό και πολιτιστικό περιβάλλον όπου έδρασε ¹. Έτσι και μέσα από αυτή την εργασία θα προσπαθήσω να καταγράψω τα χαρακτηριστικά και την λειτουργία του Γεωργίου Αβέρωφ και να επαληθεύσω τον τίτλο του που τον καθιστά μέχρι και σήμερα ως μέγα εθνικό ευεργέτη.

Αίγυπτος και Διασπορά:

Η Αίγυπτος, χώρα ανέκαθεν φτωχή και γεωργική , γνώρισε ιδιαίτερη ακμή κατά την διάρκεια του 19^{ου} και του μισού 20^{ου} αιώνα. Σε αυτό συνέβαλε καθοριστικά η προσωπικότητα του Μωχάμετ Άλη² , ενός γνήσιου φιλέλληνα , ο οποίος κατάφερε με την βοήθεια μιας αστικής τάξης αποτελούμενης από Έλληνες να εδραιώσει την μονοκαλλιέργεια του βάμβακος και τη διακίνηση βιομηχανικών προϊόντων από τις δυτικές μητροπόλεις. Τα στελέχη αυτά , οι εφευρετικοί αυτοί Έλληνες πλαισίωσαν την οικονομική και κοινωνική ζωή της Αιγύπτου και έδωσαν πνοή για ανάπτυξη στην Αίγυπτο μέσα από τις επιχειρήσεις τους.

¹ <http://openeclass.panteion.gr/modules/units/?course=TMB210&id=140> , *Ευεργετισμός: Χθες-Σήμερα-Αύριο*, Ματούλα Τομαρά Σιδέρη, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, σελίδα 1

² *Αλεξανδρινές Οικογένειες: Χωρέμη, Μπενάκη, Σαλβάγου*, Ματούλα Τομαρά Σιδέρη, εκδόσεις Κέρκυρα, Αθήνα 2013, σελίδα 18

Το ευεργετικό φαινόμενο:

Εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε πως η ευεργεσία είναι ένα φαινόμενο νεωτερικό. Οι Έλληνες οι οποίοι μετέβησαν στις ξένες χώρες από την αρχή οργανώθηκαν σε παροικίες. Οι παροικίες αυτές λειτούργησαν ως κρατικοί μηχανισμοί που είχαν σκοπό να συμπληρώσουν τα κενά του χώρου όπου ζούσαν οι Έλληνες, την σύσφιξη των σχέσεων των Ελλήνων με τους άλλους πολιτισμούς αλλά ταυτόχρονα και την ανάδειξη της ανωτερότητας του ελληνικού πνεύματος. Ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζουν οι αδερφότητες που βασίστηκαν καθαρά σε εθνικοτοπικά κριτήρια και άσκησαν κοινωνική και ανθρωπιστική πολιτική³. Όμως, η εθνική συνείδηση δεν έλειψε ποτέ από τους πρώτους πάροικους και φρόντισαν να το διαδώσουν στις επόμενες γενιές. Έτσι, έχοντας κατακτήσει την εποποιία και την ευποιία μέσα από το πλήθος των παροίκων αναδεικνύονται μερικά πρόσωπα, οι οποίοι έχουν γνώση των αναγκών τόσο της κοινωνίας όπου ζουν αλλά και της χώρας και του ιδιαίτερου τρόπου από όπου προέρχονται. Αυτοί οι άνθρωποι λοιπόν παρεμβαίνουν την κατάλληλη στιγμή χωρίς να τους ζητηθεί και παρεμβαίνουν θεσμικά, σηκώνοντας πάνω τους το βάρος της εκτέλεσης κοινωφελών έργων που αφορούν την κοινότητα είτε την χώρα ή την ιδιαίτερη πατρίδα από όπου κατάγονται. Η ευεργετική λειτουργία επομένως είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το στοιχείο της προσωπικής βούλησης του ευεργέτη⁴.

Χαρακτηριστικά και Λειτουργίες του Ευεργετισμού

Πώς μπορούμε επομένως να δούμε τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν το προφίλ του Έλληνα ευεργέτη; Καταρχάς ο ευεργέτης είναι ένα πρόσωπο προοδευτικό που ταυτόχρονα έχει υψηλή αίσθηση της εθνικής του συνείδησης, ένας άνθρωπος που έχει κατακτήσει την ευπορία και την εποποιία και είναι σε θέση να παρέμβει. Μιλάμε για έναν άνθρωπο ο οποίος διακατέχεται από ένα αίσθημα ευθύνης, μιας ευθύνης για να προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο. Έτσι, ο ευεργέτης ξεχωρίζει από τη συλλογικότητα του εμείς μέσα στην παροικία και μεταβαίνει στην ατομική λειτουργία του εγώ, περνά από την παραδοσιακότητα στην νεωτερικότητα. Είναι ένας οργανικός διανοούμενος, όπως υποστηρίζει και ο Γκράμσι, είναι ένας κοσμοπολίτης⁵ που λειτουργεί στο πλαίσιο ενός διευρυνόμενου κόσμου και μέσω της κοινωνικής, εθνικής και διαπολιτισμικής του συνείδησης παρακάμπτει τις στενότητες της κρατικής μέριμνας και αναδεικνύει τη στρατηγική υπεροχή της υποκειμενικής, ανθρωποκεντρικής διάστασης του κοινωνικού βίου.

³ *Αλεξανδρινές Οικογένειες: Χωρέμη, Μπενάκη, Σαλβάγου*, Ματούλα Τομαρά Σιδέρη, εκδόσεις Κέρκυρα, Αθήνα 2013, σελίδα 46

⁴ <http://openeclass.panteion.gr/modules/units/?course=TMB210&id=141>, Αιγυπτιώτης Ευεργετισμός : Συλλογική ευποιία και ατομική εποποιία. Ματούλα Τομαρά Σιδέρη, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, σελίδα 1-2

⁵ <http://openeclass.panteion.gr/modules/units/?course=TMB210&id=141>, Αιγυπτιώτης Ευεργετισμός : Συλλογική ευποιία και ατομική εποποιία. Ματούλα Τομαρά Σιδέρη, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, σελίδα 5-6

Οι λειτουργίες του ευεργετισμού⁶ είναι τρεις και συγκλίνουν μεταξύ τους.

- Η προσωπική λειτουργία του ευεργετισμού η οποία σχετίζεται με την παραχώρηση του προσωπικού πλούτου προκειμένου να πραγματοποιηθεί η θεσμική παρέμβαση σε τομείς όπου υπάρχει μεγάλη ανάγκη όπως η υγεία και η εκπαίδευση.
- Η ιστορική λειτουργία που σχετίζεται με την ανάδυση και την εδραίωση μιας αστικής τάξης , η οποία όντας ηγετική παρεμβαίνει δυναμικά στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου. Παράλληλα, διατήρησαν ένα υψηλό αίσθημα εθνικής συνείδησης και διάκρισης του ελληνικού πνεύματος.
- Η κοινωνική λειτουργία θέτει ως σημαντικό στόχο την δημιουργία θεσμών, οι οποίοι διασφαλίζουν την κοινωνική ευημερία την συνοχή και την κρατική ασφάλεια.

Η ζωή του Γεωργίου Αβέρωφ

Ο Γεώργιος Αβέρωφ⁷ (Γεώργιος Αυγέρος Αποστολάκας) γεννήθηκε στις 15 Αυγούστου 1815 στο Μέτσοβο. Πατέρας του ήταν ο Μιχαήλ Αυγέρος Αποστολάκας και μητέρα του η Ευδοκία Φάφαλη. Βοσκόπουλο και μαθητής έζησε και μεγάλωσε στο Μέτσοβο μέσα σε μία παραδοσιακή οικογένεια αποτελούμενη από επτά αδέρφια. Ως μαθητής του Ελληνικού σχολείου του Μετσόβου έλαβε τη στοιχειώδη μόρφωση. Αποφάσισε να εγκαταλείψει την ως τότε ενασχόλησή του με την κτηνοτροφία και να ακολουθήσει το μεταναστευτικό ρεύμα προς την Αίγυπτο που είχε αρχίσει να αναπτύσσεται ιδιαίτερα μετά την Ελληνική επανάσταση. Λέγεται πως τη στιγμή που έφευγε από το Μέτσοβο, γονάτισε για να αποχαιρετήσει την μητέρα του και πήρε την ευχή της «χώρα να πιάνεις, μάλαμα να γίνεται» Το 1837 μετέβη από το Μέτσοβο στο Κάιρο. Πήρε τον δρόμο της ξενιτιάς για να βρει την τύχη του στην Αίγυπτο που αποτελούσε για εκείνη την εποχή τον κύριο τόπο διασποράς των Ελλήνων (19^{ος} αιώνας), μιας και η ευνοϊκή πολιτική του Μωχάμετ Άλη εξασφάλισε την μονοκαλλιέργεια του βάμβακος , την παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων και την ενασχόληση με τις τραπεζικές υπηρεσίες. Στο Κάιρο λοιπόν εργάστηκε με τον αδερφό του στο εμπορικό κατάστημα του θείου τους Νίκου Στουρνάρα. Μέσω της επιχειρηματικής του δραστηριότητας και της τόλμης που τον διέκρινε το 1866 , έχοντας ήδη γίνει διευθυντής της οικογενειακής αυτής επιχείρησης, πηγαίνει στην Αλεξάνδρεια όπου και ασχολείται με το εμπόριο (εισαγωγές-εξαγωγές). Ξεκίνησε από πολύ απλά βήματα. Στην αρχή εμπορευόταν υφάσματα (Σουδάν, Αγγλία, Αμερική) και στη συνέχεια εξήγαγε χουρμάδες στην Ρωσία. Αυτό όμως που τον εξύψωσε σαν επιχειρηματία ήταν όταν εμπορεύτηκε χρυσοσήματα για τον γάμο ενός Αιγυπτίου Πασά, στο γάμο του οποίου όλοι οι καλεσμένοι έπρεπε να φορούν χρυσοκέντητες στολές. Η κίνηση αυτή του Αβέρωφ ευχαρίστησε απόλυτα τον Αιγύπτιο Πασά και έτσι απέκτησε γρήγορα τεράστια

⁶ <http://openeclasse.panteion.gr/modules/units/?course=TMB210&id=140> , *Ευεργετισμός: Χθες-Σήμερα-Αύριο*, Ματούλα Τομαρά Σιδέρη, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, σελίδα 1-2

⁷ http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CF%8E%CF%81%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%91%CE%B2%CE%AD%CF%81%CF%89%CF%86

φήμη. Ο Γεώργιος συνδέθηκε στενά με τον χεδίβη της Αιγύπτου Τεουφίκ και εφοδίαζε τα ανάκτορα με κάθε είδους πολύτιμα αντικείμενα που εισήγαγε από την Οδησό, ενώ πληρωνόταν σε αιγυπτιακές πρώτες ύλες που εξήγαγε και πωλούσε εκεί με την μεσολάβηση του αντιπροσώπου του. Στη συνέχεια ασχολήθηκε με τράπεζες, αγορές και εκμισθώσεις κτημάτων, ποταμόπλοια και το εμπόριο βάμβακος. Έως το 1870 είχε γίνει ο μεγαλύτερος έμπορος της Αιγύπτου. Όταν το 1882 ο αγγλικός στόλος βομβάρδισε την Αλεξάνδρεια για την καταστολή του Αραμπί Πασά φεύγει για την Βιέννη. Επιστρέφει ξανά στην Αίγυπτο το 1895 όπου και θα γίνει Πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Αλεξανδρείας (ΕΚΑ). Απεβίωσε στις 15 Ιουλίου 1899 και στη μνήμη του τελέστηκε μεγαλοπρεπής κηδεία στην Αλεξάνδρεια.

Η διαθήκη και οι ευεργεσίες του στην παροικία, στην ιδιαίτερη πατρίδα και το εθνικό κέντρο

Για να αποδείξουμε τον τίτλο που καθιστά τον Γεώργιο Αβέρωφ ως μέγα εθνικό ευεργέτη θα πρέπει μαζί με την μελέτη της ζωής του να μελετήσουμε και την διαθήκη του⁸. Μέσα από τη διαθήκη διαφαίνεται η επιθυμία του Αβέρωφ για το μέλλον της οικογένειάς του, για το μέλλον της παροικίας, της ιδιαίτερης πατρίδας του και του εθνικού κέντρου. Συναντώνται οι φιλοδοξίες των εκφραστών και οι επιθυμίες του να αναγνωριστούν από τους απογόνους τους. Ακόμα μπορεί εύκολα να εντοπιστεί η εθνική τους ιδεολογία σε συνάρτηση με τον κοσμοπολιτισμό τους και το στοιχείο ότι οι πράξεις των ευεργετών λειτουργούν ως ανταπόδοση στη χώρα καταγωγής τους και στη χώρα υποδοχής τους.

Η διαθήκη του Γεωργίου Αβέρωφ συνετάχθη το 1898 στην Αλεξάνδρεια, ένα χρόνο πριν από το θάνατο του. Θα πρέπει προτού ξεκινήσουμε να επισημάνουμε πως όπως και στις υπόλοιπες διαθήκες δεν εκλείπει η δήλωση της εθνικής συνείδησης, το στοιχείο της ελληνικότητας. Επίσης, δεν λείπει η συγχώρεση που ζητά ο άνθρωπος από τους συγγενείς του για τυχόν λάθη και αμαρτήματα που έχει διαπράξει και στο τέλος της διαθήκης η προσυπογραφή του ανθρώπου για να καταστήσει έγκυρη της γνησιότητα της διαθήκης. Συγκεκριμένα, στη διαθήκη του Γεωργίου Αβέρωφ σημειώνεται η αίτηση περί εξακρίβωσης της κληρονομιάς που αφήνει και η πολυμελής επιτροπή που ορίζει για την εκτέλεση και τον έλεγχο των κληροδοτημάτων. Στη διαθήκη του Γεωργίου Αβέρωφ όπως και όλες οι διαθήκες των ευεργετών βλέπουμε ότι η περιουσία μοιράζεται για εθνικούς και κοινωφελείς σκοπούς, φιλανθρωπίες και εκπαιδευτικές υποδομές. Υποδεικνύουν τις ανάγκες των κοινωνιών και την παρέμβαση από τη μεριά του ευεργέτη. Συγκεκριμένα για τις ευεργεσίες που θα δούμε παρακάτω θα προσπαθήσουμε να αποδείξουμε ότι αποτελούν προϊόντα της παραδοσιακότητας ή της νεωτερικότητας, εφόσον οι ευεργεσίες επιλύουν συγκεκριμένες κοινωνικές ανάγκες.

⁸ Διαθήκη του Μεγάλου Εθνικού Ευεργέτου Γεωργίου Αβέρωφ, τύποις «Ταχυδρόμου» Γ.Τήνιου, Αλεξάνδρεια 1899, σελίδες 1-15

Η περιουσία έτσι του Γεωργίου Αβέρωφ χωρίζεται σε τέσσερις ζώνες.

- Τακτοποίηση οικογενειακών ζητημάτων :

Ο Γεώργιος Αβέρωφ καθιστά γενικό κληρονόμο της περιουσίας του τον ανιψιό του Γεώργιο Μιχαήλ Αβέρωφ και σε περίπτωση θανάτου αυτού τους κληρονόμους αυτού. Στον ανιψιό του λοιπόν μεταβιβάζει κτήματα στην Αίγυπτο (ακίνητη περιουσία) υπό τον όρο ότι δεν θα επιβαρύνει αυτή τη γαιοκτησία με χρέη ούτε θα το απαλλοτριώσει και θα ανήκει αποκλειστικά σε αυτόν. Επιβεβαιώνει την παράδοση που θέλει η περιουσία να μεταβιβάζεται στην οικογένεια για συντήρηση και συνέχεια του ονόματος. Συνεχίζει τη μοιρασιά, προσφέροντας κτήματα του στην Αίγυπτο στον Αυγερινό. Μ. Αβέρωφ και τον Κωνσταντίνο. Μ. Πίχτον. Επιπλέον, μοιράζει κομμάτια από την περιουσία του στις φιλικές οικογένειες Τζωανοπούλου , Σεργίου, Παπάγου, σε ανιψιά, βαφτιστήρια, στα παιδιά της μακαρίτισσας συγγενής (πρόνοια για τους ασθενείς οικονομικά) του και στον Ν. Ιωαννίδη , τον για χρόνια γραμματέα του που τον παραχωρεί ένα κτήμα στην Αίγυπτο.

- Αφού μοιράζει το ποσό της περιουσίας που αναλογεί στην οικογένεια του και τους φίλους του, ο Γεώργιος Αβέρωφ προχωρά στις ευεργεσίες. Πρώτα, οι ευεργεσίες αφορούν την παροικία. Έτσι, παραχωρεί το ποσό των 20.000 αγγλικών λιρών για αποπληρωμή των μισών εξόδων της Ελληνικής Κοινότητας Αλεξανδρείας (ΕΚΑ), δίνει 400 λίρες για το Αβερώνφειο Γυμνάσιο.

Το Αβερώνφειο Γυμνάσιο Αλεξάνδρειας είναι ελληνικό εκπαιδευτικό ίδρυμα το οποίο ανήκει στην Ελληνική Κοινότητα της Αλεξάνδρειας, και συστήθηκε τον 19ο αιώνα. Το Αβερώνφειο Γυμνάσιο αρχικά συστήθηκε ως κλασικό γυμνάσιο και με το πέρασμα του χρόνου και σε συνδυασμό με τις ανάγκες της παροικίας για μια πιο εξειδικευμένη αλλά και πλουραλιστική εκπαίδευση Μέση Εκπαίδευση, απέκτησε και άλλα τμήματα: το εμπορικό στις αρχές του 20ου αιώνα και και το τμήμα θετικών επιστημών μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο. Η Ελληνική Κοινότητα επιδίωκε να δώσει εκείνα τα εφόδια στους μαθητές ώστε να είναι εύκολη η εξεύρεση εργασίας ή να είναι απρόσκοπτη η συνέχιση των σπουδών στο πανεπιστήμιο. Ωστόσο, πέρα από το Αβερώνφειο Γυμνάσιο παραχωρεί 12.000 φράγκα για το Αβερώνφειο Παρθεναγωγείο και 10.000 Αιγυπτιακά γρόσια για την διατήρηση, ανάπτυξη και τελειοποίηση των σχολείων της κοινότητας. Οι ευεργεσίες για την κοινότητα είναι κυρίως ευεργεσίες για σχολεία, για εκπαιδευτικά ιδρύματα όπως για παράδειγμα το Παρθεναγωγείο που είναι δυτικοί θεσμοί και δημιουργήματα της νεωτερικότητας.

Φωτογραφία από το Αβερώνφειο Γυμνάσιο

- Εν συνεχεία ακολουθούν οι ευεργεσίες για την ιδιαίτερη πατρίδα. Ο Γεώργιος Αβέρωφ ποτέ δεν ξεχνά τον τόπο καταγωγής του όπου και πέρασε τα πρώτα χρόνια της ζωής του. Δεν είναι όμως και παράλογος και έτσι οι φαντασιώσεις και οι επιδιώξεις του για το χωριό του καθυποτάσσονται στις αντικειμενικές συνθήκες που επικρατούν στο Μέτσοβο. Για αυτό το λόγο φροντίζει μέσα από την διαθήκη του για την κατασκευή υδραγωγείου, την συντήρηση της εκκλησίας του χωριού και την κατασκευή δρόμου (οδοποιία) που θα συνδέει το Μέτσοβο με τα Ιωάννινα. Οι ευεργεσίες αυτές λειτουργούν εκσυγχρονιστικά αφού έχουν σκοπό την ανάπτυξη της ιδιαίτερης πατρίδας και την κάλυψη αναγκών των κατοίκων.
- Το σημαντικότερο κομμάτι της διαθήκης είναι αδιαμφισβήτητα οι ευεργεσίες για το Εθνικό κέντρο. Ας σημειωθεί ότι οι ευεργεσίες για το εθνικό κέντρο είχαν προηγηθεί χρόνια πριν όταν ο Γεώργιος Αβέρωφ έδωσε 5.000 λίρες για την Κρητική Επανάσταση του 1866. Ο Γεώργιος Αβέρωφ δίνει τα απαραίτητα χρήματα για την ίδρυση της Γεωργικής Σχολής στη Λάρισα. Μια κίνηση που θα ανοίξει μονοπάτια σε Έλληνες για να μορφωθούν και να καταρτιστούν.

Φωτογραφία της Γεωργικής Σχολής στη Λάρισα

Στη συνέχεια μεριμνά για την ναυπήγηση του Θωρηκτού Αβέρωφ και της ίδρυσης σχολής Ευελπίδων, έργο που θα υλοποιηθεί από την κυβέρνηση Τρικούπη. Για αυτό το έργο ο Αβέρωφ προσέφερε το ασύλληπτο ποσό των 2.500.000 χρυσών φράγκων (ποσό που επαρκούσε για την ναυπήγηση του Θωρηκτού όσο και για την συντήρηση και για την κατασκευή ενός επιπλέον πολεμικού πλοίου). Αυτή η κίνηση θα πρέπει να ερμηνευθεί στο πλαίσιο της ασφάλειας του Ελληνικού Κράτους, και μέσω της καταλληλότητας του πολεμικού δυναμικού σε μια αναγνώριση της Ελλάδος ως πολεμική δύναμη. Ωστόσο, προτού προχωρήσουμε παρακάτω να επισημάνουμε τον όρο που βάζει ο Αβέρωφ, βάσει του οποίου ονοματοδοτεί το θωρηκτό. Εδώ συναντάμε την προσπάθεια του ευεργέτη να αναγνωριστεί μέσα από αυτή του την πράξη και να παραμείνει το κύρος του γνωστό στις επόμενες γενιές.

Φωτογραφία του Θωρηκτού Αβέρωφ

Ο Γεώργιος Αβέρωφ επιπροσθέτως δίνει χρήματα για την αποπεράτωση του Πολυτεχνείου Αθηνών , την παροχή βραβείων και υποτροφιών που θα φέρουν το όνομα του και την προσφορά των ελαιογραφιών του στο Πολυτεχνείο. Ένα βήμα προς την ανάπτυξη του πνεύματος , προς την εκπαίδευση και την πρόοδο του ανθρώπων. Και τέλος προνοεί μέσω της διαθήκης του για μία ιδιαίτερη ευεργεσία για παροχή βραβείων και υποτροφιών για το Ωδείο Αθηνών. Χαρακτηριστικά, ο Αβέρωφ αναφέρει στην διαθήκη του ότι η μουσική εξευγενίζει το πνεύμα και διαπλάθει το ήθος των ανθρώπων και πως η από σκηνης διδασκαλία (το θέατρο) μόρφωνε τους Αρχαίους Έλληνες και το ίδιο εξακολουθεί να κάνει ακόμα και σήμερα. (Τι αντίληψη για ένα άνθρωπο που ξεκίνησε ως ένα φτωχό βοσκόπουλο σε ένα ορεινό χωριό της Ηπείρου!). Εδώ καλούμαστε τώρα να ερμηνεύσουμε αυτήν του την ευεργεσία ως πράξη επιρροής από την Δύση και τις Ευρωπαϊκές Ιδέες και ιδού πως η διασπορά και η επαφή των ανθρώπων με άλλους πολιτισμούς τους επηρεάζει και έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία ταυτοτήτων.

Φωτογραφία του Ωδείου Αθηνών

Συμπεράσματα

Πράγματι μέσα από την μελέτη αυτής της εργασίας επιβεβαιώνεται ότι ο Γεώργιος Αβέρωφ είναι ένας μέγας εθνικός ευεργέτης. Στο πρόσωπο του συγκλίνουν και οι τρεις λειτουργίες του ευεργετισμού (προσωπική, κοινωνική και ιστορική). Μέσα από τις ευεργεσίες του, τα κληροδοτήματά του παρεμβαίνει στην οικονομική και κοινωνική ζωή τόσο της παροικίας όπου ζει όσο και στη ζωή και την ιστορική εξέλιξη της πατρίδας του. Η παρέμβαση αυτή πράγματι είναι θεσμική με σκοπό να αναπληρώσει τις ανεπάρκειες που παρουσιάζονται. Οι αγαθοεργίες του όντως στηρίζονται στον πλούτο όπου ανήκε σε μια αστική τάξη που θριάμβευε και ο ίδιος φροντίζει να είναι ευεργεσίες που είναι προϊόντα της νεωτερικότητας κατά κύριο λόγο.

Ο Γεώργιος Αβέρωφ διέθετε πρακτικό νου, που αναπλήρωνε την έλλειψη μόρφωσης. Αγαπούσε ειλικρινά την πατρίδα του και αυτός ήταν ο λόγος των δωρεών του και όχι οποιαδήποτε σκέψη επίδειξης.

Η μελέτη του φαινομένου επομένως της ελληνικής διασποράς που γέννησε το λαμπρό κεφάλαιο του ευεργετισμού παραμένει μέχρι και σήμερα ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα. Οι Έλληνες ευεργέτες αγωνίστηκαν σκληρά και αφιέρωσαν τις περιουσίες τους για την σύσταση και την ανάπτυξη του Ελληνικού Κράτους, που αν και ζούσαν μακριά του, ποτέ τους δεν ξέχασαν. Αυτό που μπορούμε να πούμε ότι ενώνει τους ευεργέτες είναι μια αυτοθυσία, ένας φλογερός πατριωτισμός και μια φιλοδοξία υστεροφημίας για την συμβολή τους στην ελληνική ιστορία⁹. Έκαναν πολυάριθμες αγαθοεργίες για την πατρίδα τους και για αυτό οι επόμενες γενιές οφείλουν ευγνωμοσύνη απέναντι τους.

Βιβλιογραφία

- *Οι Έλληνες του Καΐρου*, Ματούλα Τομαρά Σιδέρη, Εκδόσεις Κέρκυρα, Αθήνα 2011
- *Αλεξανδρινές Οικογένειες: Χωρέμη, Μπενάκη, Σαλβάγου*, Ματούλα Τομαρά Σιδέρη, Εκδόσεις Κέρκυρα, Αθήνα 2013
- *Ευεργετισμός και προσωπικότητα*, Ματούλα Τομαρά Σιδέρη, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2002
- *Διαθήκη του Μεγάλου Εθνικού Ευεργέτου Γεωργίου Αβέρωφ*, τύποις «Ταχυδρόμου» Γ.Τήνιου, Αλεξάνδρεια 1899, σελίδες 1-15
- <http://openeclass.panteion.gr/courses/TMB210/>
- http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CF%8E%CF%81%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%91%CE%B2%CE%AD%CF%81%CF%89%CF%86

⁹ *Έλληνες ευεργέτες*, Στέφανος Παπαγεωργίου, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2001,

